

## NEMOCENSKÉ PŘI DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI NÁSLEDKEM ÚRAZU

Mgr. DAVID MAREK

Úraz je spolu s nemocí nejběžnější a tedy i nejčastější příčinou vzniku dočasné pracovní neschopnosti. Obecně jej lze definovat jako poruchu zdraví, ke které došlo nezávisle na vůli osoby krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů. Jedná se tedy o vnější působení na organismus člověka, které může mít různou podobu, například pád (z vyvýšeného místa, po uklouznutí nebo zakopnutí), náraz o předmět nebo pád předmětu na tělo, dopravní nehoda, zásah elektrickým proudem. Následkem takového vnějšího působení je porucha zdraví, která se může projevit jako zlomenina, krvácení (vnější i vnitřní), tržná rána, amputace končetiny, poranění páteře, otřes mozku a další.

Ošetřující lékař v případech, kdy vyšetřením zjistí, že zdravotní stav v důsledku úrazu nedovoluje pojištěnci vykonávat dosavadní pojištěnou činnost, uzná podle zákona o nemocenském pojištění takového pojištěnce dočasně práce neschopným<sup>1</sup> a vydá Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti (dále jen „RDPN“). Na tiskopise RDPN má ošetřující lékař možnost vyplnit vedle povinných údajů také údaj o tom, že příčinou dočasné pracovní neschopnosti je úraz, a současně může vyplnit, zda se jedná o úraz pracovní, zaviněný jinou osobou či zda úrazu předcházelo požití alkoholu nebo zneužití omamných nebo psychotropních látek pojištěncem, a to buď na základě informací od pojištěnce, nebo má-li podezření o takové skutečnosti. Údaje na RDPN o tom, že jde o úraz, a o okolnostech jeho vzniku vyplněné lékařem jsou pouze informativní pro účely posuzování nároku na nemocenské.

Vznikla-li pracovní neschopnost následkem úrazu, je třeba, aby pojištěnec pro účely řízení o dávce uvedl, jakým způsobem k němu došlo. Popis okolností vzniku úrazu lze učinit na tiskopise Záznam o úrazu, který je k dispozici na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení<sup>2</sup>, popřípadě o nich pojištěnec učiní písemné prohlášení. Zjištění těchto okolností je důležité nejen pro rozhodování o nároku na nemocenské, kdy se posuzuje, zda si pojištěnec nepřivodil dočasnou pracovní neschopnost úmyslně (v takovém případě je nárok na nemocenské vyloučen<sup>3</sup>), ale i pro rozhodování o jeho výši, kdy se zjišťuje, zda nemocenské náleží v plné výši nebo pouze ve výši 50 % za kalendářní den<sup>4</sup>, pokud si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost


- zaviněnou účastí ve rvačce,
- jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek,
- při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku.

### PŘÍKLAD

*Tři zaměstnanci si po cestě ze zaměstnání zašli do restaurace, kde po požití většího množství alkoholu mezi nimi došlo k potyčce a ke vzájemnému fyzickému napadení.*



# NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ



*K incidentu byla přivolána Policie ČR. Jednomu ze zaměstnanců bylo způsobeno ublížení na zdraví, které vyústilo v dočasnou pracovní neschopnost. Při posuzování všech okolností případu bylo přihlédnuto i k protokolu sepsanému Policií ČR a vzhledem ke skutečnosti, že si zaměstnanec přivodil dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce, čímž došlo k naplnění zákonného předpokladu pro snížení výše nemocenského, bylo mu nemocenské poskytnuto pouze ve výši 50 %.*

## ROZHODOVÁNÍ O NEMOCENSKÉM V SOUVISLOSTI S ÚRAZEM

Řízení o přiznání nemocenského je zahájeno doručením Žádosti o dávku na příslušnou Okresní správu sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“). Žadostí o dávku je vyplněný IV. díl tiskopisu Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, ke kterému je třeba přiložit Přílohou k žádosti o dávku. Je-li na obdrženém tiskopisu lékařem uvedeno, že příčinou vzniku dočasné pracovní neschopnosti je úraz, anebo tato skutečnost vyplývá z jiných okolností, vyžádá si OSSZ od pojištěnce, popřípadě jeho zaměstnavatele Záznam o úrazu či prohlášení o tom, jakým způsobem k úrazu došlo. V návaznosti na okolnosti případu vychází OSSZ při posouzení nároku na nemocenské kromě Záznamu o úrazu nebo prohlášení o okolnostech vzniku úrazu také z vyjádření ošetřujícího lékaře, šetření Policie ČR a dalších zjištění týkajících se posuzovaného případu.

Dospěje-li OSSZ na základě získaných podkladů k závěru, že jsou splněny všechny zákonné podmínky pro nárok na dávku a pro její výplatu a nejsou dány okolnosti pro snížení výše dávky, rozhodne o nároku na dávku ve zkráceném řízení a vyplatí nemocenské v plné výši. Obdobně se postupuje v případě, kdy jsou splněny podmínky nároku na dávku a současně je na základě předložených dokladů zjištěno, že si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost jednou z výše uvedených činností. V takovém případě OSSZ rozhodne o nároku na dávku ve zkráceném řízení a vyplatí nemocenské ve výši 50 % za kalendářní den. Výsledek zkráceného řízení OSSZ písemně oznámí pojištěnci, rozhodnutí se nevydává<sup>5</sup>. V případě, že pojištěnec nebude souhlasit s výsledkem zkráceného řízení, může podat na OSSZ ve lhůtě do 30 dnů ode dne výplaty dávky nebo ode dne doručení oznámení písemnou žádost o vydání rozhodnutí, v níž uvede důvody nesouhlasu s výsledkem zkráceného řízení. Podáním žádosti je zahájeno řízení o dávce<sup>6</sup>.

Pokud však ze zjištěných skutečností nelze jednoznačně a bezpečně určit, zda pracovní neschopnost vznikla či nevznikla jako bezprostřední následek opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek nebo při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku, anebo pokud pojištěnec, popř. zaměstnavatel, neohlásí OSSZ včas všechny skutečnosti, které jsou rozhodné pro výši dávky, zahájí OSSZ řízení o dávce podle správního řádu<sup>7</sup> a současně začne vyplácet nemocenské ve výši 50 % za kalendářní den. Výsledkem tohoto řízení je meritorní rozhodnutí OSSZ, kterým bude určeno, zda zaměstnanec má nárok na nemocenského v plné či poloviční výši.

V případě, kdy při posuzování nároku na nemocenské jsou zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že si dočasnou pracovní neschopnost pojištěnec mohl přivodit úmyslně (v případě sebevražděného jednání pojištěnce se o takový úmysl nejedná),

OSSZ zahájí ve věci správní řízení a o jeho zahájení písemně vyrozumí účastníka řízení.

V rámci tohoto řízení OSSZ rozhodne na základě spolehlivě zjištěného stavu věci o tom, zda nárok na nemocenské je, nebo není vyloučen. Dospěje-li OSSZ k závěru, že nárok vyloučen není, rozhodne také o výši nemocenského, přičemž posoudí, zda nejsou důvody pro přiznání nemocenského ve výši 50 % za kalendářní den.

## PRACOVNÍ ÚRAZ

Specifickým typem úrazu je pracovní úraz, kdy jeho určujícím znakem není příčina úrazu nebo druh poruchy zdraví, ale okolnost, že úraz vznikl při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi. U pracovního úrazu zpravidla dochází k souběhu nároku na nemocenské dle zákona o nemocenském pojištění a dále nároků dle zákoníku práce, který obsahuje komplexní úpravu problematiky pracovních úrazů a jejich následků v rámci pracovněprávních vztahů<sup>8</sup>.

Pro účely posuzování nároku na nemocenské však není povaha úrazu právně významná a OSSZ posuzuje nárok a stanovuje výši nemocenského stejným způsobem, ať jde o úraz pracovní nebo nepracovní. Rozdělení úrazů na pracovní a nepracovní se projevuje v rovině vzniku nároků zaměstnance vůči zaměstnavateli dle zákoníku práce<sup>9</sup>, kdy tyto nároky jsou svým účelem zaměřeny nejen na náhradu škody způsobené zaměstnanci (ztráta na výděлку, bolestné), ale také na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením<sup>10</sup>. Pro případy vzniku těchto nároků je zaměstnavatel ze zákona povinně pojištěn.

Nejčastěji jsou v souvislosti s pracovními úrazy vůči zaměstnavateli uplatňovány nároky na náhradu za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti. Tato náhrada představuje rozdíl mezi průměrným výdělkem zaměstnance před vznikem škody způsobené pracovním úrazem a plnou výší náhrady mzdy nebo platu po dobu prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti a plnou výší nemocenského. Tato náhrada přísluší také za dobu, kdy zaměstnanci nenáleží náhrada mzdy nebo platu v době prvních 3 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti<sup>11</sup>.

---

Autor článku pracuje v odboru nemocenského pojištění zaměstnanců ČSSZ.

<sup>1</sup> § 57 odst. 1 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>2</sup> <https://portal.cssz.cz/web/portal/tiskopisy-zaou>

<sup>3</sup> § 25 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>4</sup> § 31 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>5</sup> § 153 odst. 5 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>6</sup> § 153 odst. 6 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>7</sup> § 153 odst. 7 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

<sup>8</sup> § 269 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

<sup>9</sup> § 269 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

<sup>10</sup> § 271a a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

<sup>11</sup> § 271a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

